

Guide:

Hvordan man tiltrækker, motiverer og fastholder unge frivillige

Indledning

Der kan være mange grunde til, at man ønsker flere unge frivillige i sin forening, det boligsociale projekt eller lignende. Man kan trænge til nyt input, man kan ønske frivillige, der i højere grad matcher aktivitetens brugere, eller man kan have brug for de specielle kompetencer, som unge har. Når man har besluttet sig for at ville have nye, unge frivillige til sin aktivitet, er der en række ting, som man med fordel kan sætte sig ind i, når man skal rekruttere, byde velkommen, motivere og fastholde de unge.

Denne guide er skrevet som en hjælp til foreninger, boligsociale projekter og andre, der ønsker nye, unge frivillige, eller som ønsker at blive klogere på, hvordan man bedst håndterer unge frivillige.

Guiden indeholder baggrundsviden om unges livsforhold, der påvirker deres frivillige engagement, som en hjælp til bedre at forstå de unge frivillige og deres ønsker til frivilligt arbejde. Desuden kommer guiden omkring, hvordan unge tiltrækkes, og hvordan de motiveres til arbejdet og fastholdes i det. Slutteligt beskrives nogle særlige forhold, der gør sig gældende for sårbare og udsatte unge i forhold til frivilligt arbejde.

I guiden er unge defineret som unge i aldersgruppen 16-29 år, eller mindre grupper her indenfor, unge fra hele Danmark og både unge studerende, unge i job eller unge udenfor arbejdsmarkedet.

Tendenser for engagement i frivilligt arbejde

For at sætte unges engagement i frivilligt arbejde i kontekst, er det relevant at se på, hvordan det frivillige landskab ser ud mere generelt i Danmark.

Det frivillige engagement har nemlig ændret sig over tid. Tidligere engagerede frivillige sig i få sager som for eksempel flygtningesagen og arbejdsagen og havde en høj grad af loyalitet i den sammenhæng. I dag er det frivillige engagement mere situationsbestemt og skal passe til den enkeltes eget liv og passe til det, der er vigtigt her og nu. For eksempel at man som forælder sidder i bestyrelsen i børnehaven, mens man har børn der. Det skal altså give mening på flere parametre at engagere sig frivilligt.

Tidligere var tillidsposter og vedtægter vigtige for det frivillige arbejde. Det kan det stadig være, men den konkrete handling er blevet vigtigere. Det er i højere grad den handlekraftige frivillige end den frivillige, der besidder en bestemt tillidspost, der inspirerer og får andre med. I dag findes mere og mere selvorganiseret frivillighed uden for foreningerne. Venligboerne og Cykling Uden Alder er eksempler herpå. Der har været et behov, som nogen har handlet på uden at vente på strukturer for det frivillige arbejde. Det gælder også i dag, at jo mere travlt man har med sit private liv – uddannelse, arbejde, børn mv. - desto mere interessant bliver tidsafgrænset, episodisk frivillighed.

Der er på denne baggrund opstået nye typer af frivillige, som er mindre loyale overfor for eksempel foreninger. De er med så længe det giver mening, de trives ikke i stærke strukturer, de vil selv have indflydelse, og det er vigtigt for dem at gøre noget og at handle. En beskrivelse, som vi vil se, passer godt på de unge frivillige.

De nyeste tal fra Center for Frivilligt Socialt Arbejdes befolkningsundersøgelse i 2019 viser i forlængelse heraf, at 40 pct. af befolkningen havde udført frivilligt arbejde inden for det seneste år. Andelen har ligget ret stabilt de seneste år. Når man inddeler de frivillige i aldersgrupper, er andelen højest blandt de unge mellem 16 og 29 år (43 pct.) tæt efterfulgt af ældre, særligt dem over 70 år. Andelen er lavest hos personer i 30'erne og i 50'erne (35-36 pct.). I 2004 var det

gennemsnitlige timeantal en frivillig brugte om måneden 17, mens det i 2019 var 14 timer. Episodisk, (tids-)afgrænset frivilligt arbejde, er siden 2017 steget i popularitet blandt danskerne, selv om de fleste fortsat engagerer sig mere kontinuerligt og fast. I 2017 kunne 51 pct. af frivillige betegnes som kontinuerlige mens det i 2019 var 48 pct. Omvendt var 43 pct. episodisk frivillige i 2017 mens tallet i 2019 var stedet til 46 pct.

Det frivillige landskab er således præget af særligt unge og ældre frivillige, hvor kontinuerligt, faste frivillige og episodisk frivillige følges tæt ad.

Unge livsforhold – og betydningen for frivilligt engagement

For at kunne forstå unges frivillige engagement er det vigtigt at forstå deres livsforhold. At være ung adskiller sig nemlig på flere parametre fra andre aldersgrupper, hvilket har betydning for de unges tidsforbrug, typen af frivilligt arbejde, motivation med mere.

Det er vigtigt hele tiden at huske, at unge er en meget forskelligartet gruppe. Nogle kommer fra familier med stort overskud og andre fra ressourcetsvage familier, nogle er ensomme og andre har mange venner etcetera. Derfor kan man ikke skære alle unge over én kam. Men for at kunne sige noget generelt om unges frivillige engagement, er det nødvendigt at generalisere i forhold til de unges livsforhold.

De fleste unge går i skole eller studerer. Det betyder, at meget af deres tid går med skole eller studie, lektier og eksamener. Det skaber mindre plads til fritid. Og fritiden skal deles mellem studiejob, venner, familie og eventuelt frivilligt arbejde. Det er tid som skal forvaltes i en fordeling, der giver mening for den enkelte unge her og nu – men også på længere sigt. De unges tid er nemlig under opsyn fra både forældre, kammerater og politikere. Det kan medføre en følelse af krav om løbende selvforvaltning og fremtidsplaner om uddannelse og karriere hos de

unge. Hvis ikke den unge har en legitim plan for fremtiden – eller slet ingen plan har – kan det påvirke anskuelsen af, hvordan den unge håndterer sit liv lige nu. For mange er det vigtigt at kunne udstråle overskud på mange arenaer samtidig. Her spiller sociale medier også en betydelig rolle i forhold til iscenesættelse. Selvom de unge godt ved, at alle andre ikke både får høje karakterer, har kærester og fedt studiejob, kan de let komme til at føle sig forkerte, hvis ikke de selv synes, de kan fremvise et lignende billede.

Når man ønsker unge frivillige er det derfor en god idé at have fokus på og forståelse for ungdomslivet og dets betydning for det frivillige engagement – lige nu og om få måneder, når der eksempelvis er eksamener. Hvis man oplever unge frivillige, der fra den ene dag til den anden ikke længere ønsker at være frivillig, skyldes det ofte en overgang i den unges ungdomsliv. I overgangene for eksempel mellem uddannelser, som kan inkludere en flytning, kan det være svært for den unge også at forpligte sig til længerevarende frivilligt arbejde med ansvar og krav om faste mødetider. Deres tid går i stedet med fokus på studie, arbejde, venner og kærester og giver dermed ikke plads til et frivilligt engagement.

Således kan de unges livsforhold have indflydelse på deres frivillige engagement. Men hvad får dem i første omgang overhovedet til at engagere sig? Det kan være en følelse af, at det ikke altid er nok at passe sit studie og sine venner. For de unge føler ofte, at de også er nødt til, eller at det kan være en god idé, at bruge noget af deres tid på aktiviteter, der peger frem i tiden. For eksempel et studiejob eller frivilligt arbejde, der kan give dem kompetencer og læring, som kan bruges i ansøgninger og CV fremadrettet. Det frivillige arbejde sender ofte et signal om at være socialt engageret i samfundet. Derfor kan et frivilligt arbejde for mange unge synes som en god idé – så længe det sociale engagement ikke bliver altoverskyggende og dermed ikke efterlader tid til uddannelse, venner og kærester. Som det vil

fremgå nedenfor er der mange andre motiver for at melde sig til frivilligt arbejde. Den mest udbredte er at ville hjælpe andre og gøre en forskel.

Opsummerende:

- De unges fritid skal deles mellem studiejob, venner, familie og eventuelt frivilligt arbejde og forvaltes i en fordeling, der giver mening for den enkelte unge.
- Det kan være en god idé at have forståelse for ungdomslivet og dets betydning for det frivillige engagement.
- Der er mange overgange i ungdomsliv for eksempel mellem uddannelser. Her påvirkes det frivillige engagement ofte.
- Mange unge vil gerne bruge tid på noget, der peger frem i tiden, for eksempel frivilligt arbejde.

Unge frivillige engagement

Som skitseret ovenfor er det faste, kontinuerlige engagement, som for eksempel at være ugentlig spejderleder eller månedlig besøgsven, det mest udbredte blandt frivillige generelt (48 pct.), men det episodiske engagement ligger meget tæt på og er steget til 46 pct. siden 2017. Tallene gælder den samlede gruppe af frivillige. Når fokus rettes mod de unge frivillige, er fordelingen anderledes. Her er lidt mere end halvdelen (51 pct.) episodisk frivillige, mens kun 44 pct. lægger en fast, kontinuerlig indsats. Inden for gruppen af unge er det episodiske engagement mest udbredt blandt de 16-19 årige. En episodisk frivillig indsats kan for eksempel være som indsamler, medhjælper på en musikfestival eller affaldssamler ved den årlige strandrydning. Episodisk frivillighed omtales også som ad hoc-frivillighed, plug-in-frivillighed, mikro-frivillighed eller event-frivillighed.

Det episodiske, frivillige engagement passer godt til de unges livsforhold. Ved at melde sig som for eksempel indsamler kan de gøre en konkret forskel uden at det fratager dem en masse tid fra studie, venner og andre vigtige ting i ungdomslivet. Det er en tidsafgrænset, konkret

opgave, hvor de unge handler og på den måde hjælper andre. Det tiltaler de unge, fordi det passer ind i resten af deres aktiviteter.

De fleste unge er medlemmer, der hvor de laver frivilligt arbejde - både betalende og ikke-betalende medlemmer, men andelen er lavere end hos frivillige generelt. I hele gruppen af frivillige er 72 pct. medlemmer mens det gælder for 61 pct. af de 16-29 årige. De unge ønsker at handle og det er ikke altid, at de kobler muligheden for konkret handling med et medlemskab. Det er aktiviteten, der er i fokus for den enkelte unge frem for foreningen, som aktiviteten er en del af. De unge ønsker at forandre samfundet gennem handling, der tydeligt giver et udbytte. Derfor fravælger mange unge foreningerne, da de ofte stiller krav om medlemskab og foreningsaktivitet. De unge ønsker i stedet et sagsorienteret, individuelt engagement. For nogle frivillige ses det at være betalende medlem og samtidig lægge en frivillig indsats i en forening som modsætningsfyldt. De kan opleve det som om, de betaler for at få lov til at arbejde frivilligt.

Med den løsere tilknytning til foreninger kunne man fristes til at tro, at de unges engagement betyder, at de shopper rundt mellem foreninger og projekter. Virkeligheden er dog, at ligesom alle andre frivillige, er det over halvdelen af de unge frivillige (57 pct.), der lægger deres engagement ét sted. Knap hver tredje i ungegruppen (29 pct.) angiver, at de er frivillige i flere sammenhænge, hvorimod det er mere end hver tredje (36 pct.) af frivillige i alle aldersgrupper.

De unges brug af sociale medier kan have betydning i forhold til deres tilknytning til foreninger. Sociale medier giver de unge mulighed for at kommunikere og koordinere interaktion på tværs af tid og sted, og forandrer dermed foreningernes rolle som fysisk mødested og udgangspunkt for kommunikationen. Den unges relation til foreningen bliver i det perspektiv mindre relevant. På den anden side kan løst organiserede frivillige måske netop have brug for

en forening eller et andet mere organiseret sted til at samle på tværs af for eksempel geografi. Selvom det bliver gennem sociale medier og ikke i fysisk møde. Foreningen, det boligsociale projekt eller lignende kan således tilbyde en ramme for sparring, støtte og en følelse af at være en del af noget større, for eksempel danne ramme for et digitalt fællesskab til at vedligeholde kontakten til andre unge.

Det episodiske engagement kan medføre nogle udfordringer for foreningerne, hvor de unge er tilknyttet. Det kan det, da tidsforbruget og typen af aktiviteter følger den frivilliges egne, individuelle og aktuelle interesser. Det kan kræve et højere niveau af service fra foreningen, for eksempel en højere grad af understøttelse af de opgaver og aktiviteter de unge, episodisk frivillige udfører. Episodisk frivillighed kræver også en højere grad af fleksibilitet og omstillingsparathed i aktiviteterne end det faste, kontinuerlige engagement. De organisatoriske rammer kan også kolliderer med det episodiske engagement. Hvis man på den ene side har krav om for eksempel oplæring, mødedeltagelse og dokumentation og på den anden side har en frivillig med en lav følelse af tilknytning og forpligtelse over for foreningen. Som forening eller projekt kan det være særligt svært at imødekomme frivillige, der ønsker at være tilknyttet episodisk, hvis aktivitetens omdrejningspunkt er relationen mellem en sårbar borger og en frivillig. Her vil der ofte være endnu større krav til den frivillige om forpligtelse over tid, kontinuitet i det frivillige arbejde og at man kan regne med den frivillige fast for eksempel en gang om ugen. Derfor kan det være nødvendigt at have et mix af faste frivillige og episodiske frivillige for at sikre stabilitet.

At have unge frivillige, der ikke er fast tilknyttet, kan have sine udfordringer. Samtidig kan det at have frivillige, som ikke har mange års erfaringer og viden om arbejdet have sine fordele. De kan komme og se aktiviteten med friske øjne, give kreative indspark og på den måde kan aktiviteten

udvikle sig et sted hen, hvor den ikke havde udviklet sig, hvis den kun var drevet af faste, mere erfarne frivillige.

Tendensen med mere episodisk frivilligt engagement og løsere tilknytning til foreninger kan have betydning på længere sigt. Både for det frivillige engagement og for hele grundlaget i foreninger og lignende sammenhænge. Med tiden vil det være de unge, der i høj grad vil sætte deres præg på måderne at være frivillig på. Det stiller krav til foreningerne og til andre, som skal træffe valg om, hvorvidt de skal tilpasse sig og i højere grad tilbyde de unge episodisk, løsere tilknyttet frivilligt arbejde eller fastholde det længerevarende, medlemsbaserede engagement som et krav.

Opsummerende:

- Unge er i højere grad episodisk engageret i det frivillige arbejde end de er fast, kontinuerligt engageret.
- Det episodiske, frivillige engagement tiltaler de unge, fordi det passer ind i resten af deres aktiviteter.
- De unge frivillige er i lavere grad end frivillige generelt medlemmer, der hvor de laver frivilligt arbejde.
- Det er aktiviteten, sagen og konkret handling, der er i fokus hos de unge, når de laver frivilligt arbejde.
- Mange unge fravælger foreningerne, fordi de ofte stiller krav om medlemskab og foreningsaktivitet.
- Over halvdelen af unge frivillige er kun frivillige ét sted.
- Det episodiske engagement kan give foreningerne udfordringer for eksempel behov for mere service.
- Unge frivillige kan komme med friske øjne, give kreative indspark og være med til at udvikle aktiviteter.
- Det kan være en god idé at have et mix af faste frivillige og episodiske frivillige for at sikre stabilitet i aktiviteterne.

Tiltrækning af unge frivillige

For at tiltrække unge til frivilligt arbejde kan det være en start at kende til de unges motiver for at ville starte frivilligt arbejde. Selvom unges hverdag ofte adskiller sig fra andre aldersgrupper, er den mest udbredte årsag til at melde sig til frivilligt arbejde den samme hos de unge som for andre aldersgrupper. 48 pct. af de unge mellem 16 og 29 år angiver nemlig dét at kunne hjælpe andre og gøre en forskel som afgørende. Der hvor gruppen af unge adskiller sig fra andre frivillige er, at de unge som gruppe i højere grad melder sig til frivilligt arbejde i håb om, at det kan give dem personlig udvikling. Denne årsag til at starte frivilligt arbejde angives af 37 pct. af de unge, mens det kun gælder 26 pct. i den samlede gruppe af frivillige. Det stemmer fint overens med det vi har set om de unges livsforhold, hvor det at opnå nye kompetencer og læring er vigtigt i forhold til fremtidsplaner.

At ville indgå i et fællesskab og at blive personligt opfordret angives også hyppigt som anledning til frivilligt arbejde blandt de unge. Det er i fin tråd med erfaringerne fra Projekt Frivillig¹, der viste, at de unge har masser af mod på at lave frivilligt arbejde. Og den allerbedste måde at få dem engageret er at spørge dem direkte, om de vil være med. Andre kommer med fordi de har venner, der tager dem med, eller fordi de bliver ”skubbet” af deres forældre. Rekrutteringspotentialer er altså stort, men man skal ikke forvente, at de unge kommer af sig selv.

Hvis ikke man allerede er i direkte kontakt med unge potentielle frivillige, som kan opfordres og spørges direkte, kan det være en mulighed at skrive jobopslag for at fange de unges opmærksomhed. Opslagene kan lægges på den online platform frivilligjob.dk, hvor der hvert år er mere end 1 million besøgende. Frivilligjob.dk har gode erfaringer med, hvilke opslag der virker,

og hvordan man tiltrækker nye frivillige. Det handler blandt andet om at vække den frivilliges opmærksomhed, starte med det vigtigste, fortælle om den konkrete opgave, og at fokusere på den frivillige og hvad man kan få ud af at tage lige netop dét frivilligjob. Opslag kan med fordel også deles på sociale medier, uddannelsesinstitutioner og andre steder, hvor de unge færdes og kan blive eksponeret for opslaget – enten fysisk eller digitalt. I tiltrækningen af unge kan det også være en god idé at overveje sprogbruget. Ikke alle unge forbinder en frivillig indsats med et *arbejde* og derfor kan det nogle gange være en fordel at omtale de unge som aktivister, ildsjæle, engagerede, deltagere, agenter, aktive beboere eller blot nogle, der er en del af et fællesskab.

Med den tidsafgrænsede og mere individualiserede tilgang til frivilligt arbejde blandt unge, hvor fokus er på sagen og konkret handling, bliver tiltrækningen af unge anderledes end de frivillige, der prioriterer et fast, kontinuerligt engagement højere. Her kan foreninger, boligsociale projekter eller andre, der ønsker unge frivillige med fordel tilbyde konkrete og lettilgængelige opgaver med klart start- og sluttidspunkt, hvor de unge kan se et personligt udviklingspotentiale. De unge frivillige søger ofte opgaver, der er umiddelbart tilgængelige og ikke kræver forudgående, opsøgende arbejde.

Derfor vil den selvorganiserede frivillighed uden for foreninger og etablerede projekter ofte passe de unge godt. Formen er dog ikke så god til at forankre indsatser og at skabe kontinuitet. For nogle selvorganiserede, episodisk frivillige vil det derfor blive budt velkomment, hvis en forening, boligsocialt projekt eller lignende inviterer dem til at flytte både aktiviteter og frivillige over til sig. Så kan de ”flytte ind” et sted, hvor der for eksempel findes et fast sted at være, andre at sparre med, en

¹ Projekt Frivillig var et tværministerielt, landsdækkende program, der havde til formål at øge frivilligheden blandt unge på ungdomsuddannelser. Projektet løb fra 2011-2017,

hvor de unge blev matchet med foreninger/organisationer og kunne modtage et frivilligbevis for deres indsats på minimum 20 timer.

mere solid økonomi, større mulighed for sociale aktiviteter og faglige udviklingstilbud.

For mange unge er det vigtigt at få indflydelse på det frivillige arbejde. Derfor er de foreninger, der lykkes med at tiltrække unge frivillige ofte dem, der tør give de unge ansvar og indflydelse fra dag ét. De unge ønsker også at gøre en forskel for nogen, der har brug for det, og at blive dygtigere og dygtigere til det, de laver. Sammenlagt giver konkret frivilligt arbejde mening for de unge frivillige, når der er mulighed for at sætte sit eget præg på aktiviteten, og når effekten af handlingen er synlig og positiv.

For at kunne tiltrække unge frivillige, skal foreningen, det boligsociale projekt eller andre have de unges livsforhold for øje. Der skal være forståelse for, at de unge har mange overgange og mange vigtige elementer i deres liv, som skal passes. Og at de derfor ikke nødvendigvis kan forene det med længerevarende forpligtelser her og nu. Til en start kan det derfor overvejes, hvorfor det kunne være interessant og en god idé at have unge med. Desuden hvordan der kan skabes plads til de unge. Det behøver ikke at være i de eksisterende aktiviteter. Man kan i stedet give foreningen eller projektet et eftersyn. Er der aktiviteter eller opgaver, som ikke kræver fast, kontinuerligt engagement? Måske noget, som hidtil bare er blevet løst, men som kan fritages og gives videre som opgave for en ung frivillig. Det kan her være en god idé at bryde de eksisterende aktiviteter ned i mindre dele for at skabe overblik og se muligheder.

Når en forening eller projekt har besluttet, at unge frivillige er velkomne og har fundet opgaver, de unge kan varetage, er det vigtigt at gennemgå rammerne for det frivillige arbejde. Her er det vigtigt, at der er tillid til de unges evner og plads til deres holdninger. Og at der er bred opbakning til at have fleksible løsninger og at justere for at imødekomme og støtte de unges livsforhold, så det bliver muligt for dem at bidrage. Lavpraktisk kan det blive nødvendigt at justere på kravene til

de frivillige. For eksempel i forhold til mødetider, mødesteder, kommunikationsveje, opgavefordelinger. For det er sådanne ting, der kan udgøre barrierer for de unge, hvis de har brug for fleksibilitet for at kunne klare både uddannelse, studiejob, venner, kærester, familie og frivilligt arbejde samtidig. Man kan stille sig selv og hinanden spørgsmålet: kan de nye, unge frivillige være med i fællesskabet på andre vilkår end de faste, mere erfarne frivillige? Kan arbejdet tilrettelægges, så der både er plads til dem, der har lyst til at hjælpe en gang imellem, og dem, der gerne vil møde op hver uge? Med tiden kan det mindre forpligtede engagement måske blive til et fastere engagement, fordi de unge får større tilknytning til foreningen.

Det er også en god idé at gå i dialog med de unge, der viser interesse for foreningen eller projektet. Hvordan er lige netop *deres* hverdag, og hvordan vil det passe *dem* bedst at bidrage? Hvilke drømme og forventninger har *de*? Det er vigtig at sætte tid af til en indledende forventningsafstemning med nye, potentielle frivillige. På den måde oplever den unge også at blive mødt i øjenhøjde og at vedkommende faktisk kan få indflydelse på det arbejde, de skal udføre.

De unge skal føle sig velkomne og kunne se sig selv i foreningen eller projektet – måske er der nogen allerede, som de kan spejle sig i? Eller nogen der kan introducere dem til opgaverne og få dem til at føle sig inkluderet. Lige som for andre frivillige er det vigtigt for de unge, at de kan have det sjovt sammen med andre. Det skal de derfor allerede have en fornemmelse af helt fra start – at det sociale prioriteres.

Opsummerende:

- De unges største motivation for at melde sig til frivilligt arbejde er at hjælpe andre og gøre en forskel.
- Den allerbedste måde at engagere unge er at spørge dem direkte, om de vil være med.

- Det kan være en god idé at tilbyde unge konkrete og lettilgængelige opgaver med klart start- og sluttidspunkt.
- De unge ønsker ansvar og indflydelse fra dag ét og at få mulighed for at blive dygtigere og dygtigere til det, de laver.
- Det er vigtigt at have forståelse for, at de unge har mange overgange og mange vigtige elementer i deres liv.
- Det kan være en god idé at
 - overveje, om foreningen/projektet har aktiviteter eller opgaver, som ikke kræver fast, kontinuerligt engagement, og som unge frivillige kan varetage.
 - gennemgå rammerne for det frivillige arbejde og eventuelt justere dem for at imødekomme og støtte de unges livsforhold, så de kan være med.
 - justere kravene til de unge frivillige.
 - spørge de unge, der viser interesse, hvordan det vil passe *dem* bedst at bidrage.

Motivation og fastholdelse af unge frivillige

Når det er lykkedes at tiltrække unge til frivilligt arbejde, kan det være relevant at se nærmere på de unges motivation for at engagere sig. Både så de bliver glade for den (begrænsede) tid de har i arbejdet og foreningen eller projektet, men også så det måske kan lykkes at fastholde dem i længere tid end de selv først havde regnet med.

Her kan det være relevant at se på de unges vej i foreningen eller projektet fra velkomst til afsked. For ikke at risikere, at de unge mister gejsten for at lave frivilligt arbejde, skal de have svar på deres henvendelse til foreningen inden for kort tid. Derfor er det en god idé at have al relevant information om foreningen eller projektet og de konkrete opgaver klar, så de unge hurtigt kan få svar. Det er også en god idé hurtigt at få den unge kastet ud i arbejdet. Gerne noget praktisk og overskueligt. Hvis det er muligt, så giv den unge en opgave, som vedkommende kender til i forvejen. Således øges chancen for, at den unge får en god oplevelse.

Et forløb med introduktion til foreningens rutiner, værdier og andre mere indforståede ting kan fungere godt til at skabe tryghed og overblik for den unge frivillige sammen med det konkrete arbejde. Her kan foreningen eller det boligsociale projekt også overveje at koble en erfaren frivillig til den nye. Den erfarne frivillige kan stå for introduktionen, oplære i opgaver, følge op undervejs og spørge, hvordan det går og om der er spørgsmål, samt invitere til sociale arrangementer. Den erfarne frivillige kan også forestå den mere uformelle introduktion til foreningen eller projektet.

En anden måde at få nye frivillige til at føle sig trygge i foreningen og med de nye opgaver er et uddannelsesforløb. Det er dog primært en god idé, hvis uddannelse er relevant for de opgaver, den unge frivillige skal løse. I så fald kan det være en måde både at ruste den nye til at varetage opgaverne og samtidig kan det styrke sammenholdet mellem nye frivillige og få dem til at føle sig som en del af fællesskabet. Samtidig giver det viden og redskaber, som både er gavnlige for arbejdet og for den unges motivation. Kompetenceudvikling kan også tilbydes når den frivillige har været i gang i noget tid. Det kan være en måde at få frivillige til at forstå, hvilken effekt deres indsats har, og de kan derigennem udvikle sig som frivillige og måske opnå større selvledelse og handlekraft. Med kompetenceudvikling kan også følge større ansvar, hvilket er noget af det, der også motiverer de unge.

Når de unge 16-29 årige, der er startet med at lave frivilligt arbejde, spørges til deres motivation for deres engagement, ligner svarene andre frivilliges. 83 pct. angiver det at hjælpe andre og at gøre en forskel som motivation. Tre ud af fire unge angiver det at have det sjovt i det frivillige arbejde som motivation. 67 pct. af de unge angiver personlig udvikling, og 65 pct. angiver fællesskabet, som vigtigt i det frivillige arbejde. Ofte antages unge at ville være frivillige alene for at få noget på CV'et. Det lader således ikke til at være tilfældet. Dog er det at styrke CV og

jobmuligheder vigtigere for unge, der måske står foran deres første job, end for ældre frivillige. 29 pct. af de 16-29 årige angiver det at styrke CV og jobmuligheder som motivation mod 16 pct. af hele frivilligruppen.

At blive en del af et fællesskab er både en anledning til at blive frivillig og til at fortsætte som frivillig for de unge. At møde nye mennesker og få et nyt socialt netværk. Her kan det være relevant for foreninger og projekter at se på egne rammer for det frivillige arbejde. Er der plads til nye (typer) frivillige? Hvordan kan en ny ung frivillig hurtigt få positive relationer til andre frivillige? Ofte ønsker de unge også at være en del af et idéfællesskab. Det stiller krav til foreninger om at have en tydelig vision, som de unge frivillige kan se sig selv og deres engagement i. Det skal gerne være en vision, der giver mulighed for en række af aktiviteter, opgaver og tilbud inden for fællesskabet. Således kan de unge nemlig også lettere se, hvor de vil kunne bidrage med eventuelt nye idéer.

Når unge ofte motiveres af at gøre en forskel og at arbejde for en særlig sag i fællesskab med andre, vil det ofte motivere den unge frivillige at få konkret feedback af indsatsen fra slutbrugeren. Det kan give en følelse af mening på en anden måde end ros og feedback fra andre frivillige eller ansatte kan. Den type motivation harmonerer ikke altid med administrative opgaver og bestyrelsesarbejde, hvor den unge kan synes at være langt væk fra slutbrugeren. Hvis en forening ønsker unge til den type opgaver, kan det være relevant at tydeliggøre, hvordan det administrative arbejde hænger sammen med og er vigtigt for slutbrugeren for at øge den unges motivation. Foreningen kan desuden se på om rammerne, for eksempel mødekultur og –form, passer til unge frivillige. Arbejdet kan med fordel også omtales som vigtigt, spændende og nemt, og det kan være en god idé at spørge den unge direkte og at vise tillid til, at den unge kan varetage opgaven. Konkrete, tidsafgrænsede administrative opgaver kan også være en vej til at motivere de unge. For

eksempel kan en bestyrelse oprette et underudvalg, som unge frivillige kan være en del af eller få ansvar for.

Som nævnt ovenfor er det vigtigt for unge at føle ejerskab over de aktiviteter, de kaster sig over. Unge vil gerne have indflydelse og have mulighed for at få ansvar – også selvom de er nye i foreningen eller projektet. Unge frivillige trives generelt med opgaver, som ikke allerede er færdigdefineret, men hvor den unge reelt har mulighed for at sætte sit eget præg. Indflydelse handler både om muligheden for at være medskaber og om at opleve, at deres indsats faktisk har betydning og gør en forskel. Lysten til indflydelse og ansvar hænger sammen med den individualisering, der præger de unge, men skal ikke forveksles med egoisme. Det tydeliggøres af de unges lyst til at være en del af et fællesskab, som vi tidligere så.

Som for andre frivillige er det vigtigt for de unge frivillige at blive anerkendt for deres indsats. At få styrket deres tro på dem selv gennem tillid og tro på, at de kan bidrage værdifuldt. En måde at anerkende den unges indsats kan være at lægge historier eller billeder, der viser den gode indsats, på de sociale medier. Det kan også medføre sidegevinster som for eksempel at den unge føler større tilknytning til foreningen eller projektet eller en tiltrækning af andre unge frivillige. Hvis det lykkes at uddelegere opgaver, vise tillid og give ansvar til de unge frivillige, kan deres engagement og ejerskabsfølelse stige med tiden.

Når det kommer til motivation er det endvidere vigtigt at gå i dialog med de unge helt fra start og løbende. Involvere dem og spørge, hvad de motiveres af og brænder for. For at lave det bedste match mellem den unge frivillige og en opgave, er det afgørende at kende til den unges motiver. Også efter noget tid som frivillig kan det være givende at spørge, hvad der indtil da har virket motiverende eller afskrækkende for dem. Vær nysgerrig og brug den nye information til at tilpasse og målrette aktiviteten. Friske øjne kan

være en gave til en forening eller et projekt. Det er også muligt at give de unge en introduktionsperiode eller en snuseperiode, hvor de ser tingene an og det derefter kan tilrettelægges, hvad de kan få ansvar for fremadrettet.

Gennem fleksibilitet og forståelse for de unges frivilliges livsforhold og med fokus på, hvad der motiverer dem, kan det lykkes at fastholde unge som frivillige i længere tid. Hvis de har haft en god oplevelse med at være frivillige, er der også gode chancer for, at de vender tilbage på et senere tidspunkt i deres liv. Enten til samme eller en anden forening eller projekt. De unge er også nogle af de bedste til at rekruttere andre unge. Så hvis den unge har følt sig motiveret og mødt på ovenstående parametre, kan de være garanteret for nye frivillige og måske endda prikke og introducere dem til frivilligt arbejde.

Opsummerende:

- Det er vigtigt hurtigt at svare unge, når de henvender sig for at starte frivilligt arbejde. Ellers mister de gejsten. Den unge frivillige skal også hurtigt kastes ud i arbejdet.
- Det skaber tryghed og overblik at blive introduceret til foreningens rutiner, værdier og mere indforståede ting.
- Uddannelsesforløb kan ruste den unge frivillige til at varetage opgaverne og at føle sig som en del af fællesskabet.
- De største motivationsfaktorer for unge frivillige er at hjælpe andre og at gøre en forskel, at have det sjovt, at opleve personlig udvikling og at være en del af et fællesskab.
- At styrke sit CV er vigtigere for unge end for ældre frivillige.
- Det er vigtigt for de unge frivillige at blive anerkendt for deres indsats, og at de vises tillid.
- Unge frivillige trives med konkrete og tilgængelige opgaver, hvor de kan sætte deres eget præg og være medskabende.
- Gennem fleksibilitet og forståelse for de unges frivilliges livsforhold og med fokus på, hvad

der motiverer dem, kan det lykkes at fastholde unge som frivillige i længere tid.

Særligt om sårbare og udsatte unge frivillige

For at mindske kompleksiteten og for at kunne sige noget overordnet er unge (frivillige) ovenfor beskrevet som en samlet gruppe. I virkeligheden er der naturligvis store forskelle mellem de enkelte unge individer. En gruppe af unge det kan give mening at se specifikt på, er gruppen af sårbare og udsatte unge. Her er nemlig nogle lidt andre ting på spil end blandt ressourcerstærke unge, og det har betydning for gruppens kendskab til, engagement og rekruttering til frivilligt arbejde.

Som med den brede gruppe af unge er det igen vigtigt at pointere, at gruppen af sårbare og udsatte unge er en meget forskelligartet gruppe. Sårbare og udsatte unge kan være unge, der har haft en svær opvækst af forskellige årsager. For eksempel på grund af mangel på økonomiske ressourcer, forældre med svag tilknytning til arbejdsmarkedet, forældre med psykiske lidelser eller unge, der selv er psykisk sårbare, og unge der har haft misbrug tæt inde på livet. Ofte deltager de sårbare og udsatte unge ikke i fællesskaber, de mangler netværk til at støtte sig og er ensomme.

Høje krav til unge om både at have styr på uddannelse, få et godt studiejob og være sociale rammer de sårbare og udsatte unge ekstra hårdt. De kan få en oplevelse af, at det er deres egen skyld, hvis de ikke trives med kravene og de mange valg. Det kan være særligt svært at fremlægge en fremtidsplan, som i egne og andres øjne er legitim. Når man selv har det svært kan det være endnu sværere ikke at føle sig forkert, når man kigger på for eksempel sociale medier og ser andre unge fremvise ungdomsliv præget af kontrol og overskud. Mistrivsel eller sociale problemer kan føles som de unges egen skyld.

Det generelle billede er, at det i højere grad er ressourcerstærke personer med overskud, der udfører frivilligt arbejde. En undersøgelse fra 2018 viste for eksempel, at 18 pct. i gruppen af

socialt udsatte angav at de deltager i frivilligt arbejde, og 20 pct. angav at deltage i beboeraktiviteter. Sammenholdt med majoriteten af danskere er det henholdsvis 39 pct. og 41 pct.

Ofte vil der være en række faktorer, der har betydning for, at gruppen af sårbare og udsatte unge ikke melder sig som frivillige. Først og fremmest er de ikke blevet introduceret til frivilligt arbejde af forældre eller venner og ved derfor ikke, hvad frivillighed er og kan. De kender ofte heller ikke til foreninger, boligsociale projekter eller lignende sammenhænge, og hvad der findes af muligheder og konkrete opgaver her. Hvis de får kendskab hertil, vil de ofte ikke vide, hvordan de skal komme i gang. De vil ofte også mangle selvtillid og selvværd og tvivle på, om de vil kunne passe ind i eller være velkomne i et nyt fællesskab. De tror måske, at frivillige fællesskaber kun er for en særlig type af mennesker – som ikke inkluderer dem. Helt konkret vil de måske også tro, at en aktivitet eller opgave er for svær eller uoverskuelig for dem. De kan frygte fordomme mod dem eller der kan være fysiske barrierer såsom konkret adgang til at bidrage. For nogle flygtninge, indvandrere og efterkommere kan de traditionelle foreninger let fremstå som lukkede fællesskaber med forventninger om specifikke værdier, kompetencer og kunnen for at deltage.

Den løsere og mere individualiserede tilgang til frivilligt arbejde kan fungere godt for ressourcestærke unge. For de mindre ressourcestærke unge kan det derimod være en yderligere barriere, og de vil muligvis få sværere ved at navigere i landskabet af tilbud og muligheder for at lægge en frivillig indsats. Blandt andet fordi de mangler overskud til at gennemskue mulighederne og til at tage initiativ, og fordi de mangler et socialt netværk, der kan introducere dem til de forskellige fællesskaber og tage dem med under armen.

En mangfoldig gruppe af frivillige kan tilføje mange forskellige erfaringer og perspektiver med stor værdi for indsatsen og foreningen eller

projektet. Det skaber muligheder for udvikling og nytænkning. Derfor kan det være en overvejelse værd, om foreningen, det boligsociale projekt eller lignende sammenhænge vil gøre en ekstra indsats for at nedbryde nogle af de nævnte barrierer for at tiltrække sårbare og udsatte unge som frivillige.

Alene det at åbne op for muligheden for episodisk engagement kan være en vej til en mere mangfoldig frivilligruppe. Således kan det også blive muligt i højere grad at engagere unge, som er eller kunne være brugere af aktiviteten. I det episodiske engagement stilles ofte færre krav og rammerne er lettere at overskue. Det kan få den sårbare eller udsatte til i højere grad at se sig selv i det frivillige arbejde.

Som med andre unge frivillige kan det være en god idé at spørge de sårbare og udsatte unge direkte, om ikke de vil være med og på den måde give dem tro på, at de kan og vise dem tillid til deres evner. Når der er kommet nogle unge med, kan de hjælpe med at finde endnu flere unge. Det kan også være gavnligt at tilbyde små, konkrete opgaver til en start. For eksempel at brygge kaffe eller at hente mad til arrangementer. Eller at skræddersy en opgave som passer lige præcis til den unges evner og lyst. Meget af det, der motiverer og fastholder unge frivillige generelt gælder også gruppen af sårbare og udsatte unge. De skal anerkendes, vises tillid og have medindflydelse.

Det kan være en god idé at tydeliggøre hvilke forventninger der er – eller ikke er – til frivillige og til det arbejde, den unge forventes at udføre. Tag gerne den unge under armen og hjælp vedkommende i gang. Giv plads til at den unge kan være med på egne præmisser. Nogle gange vil det manglende overskud og svære ting i livet medføre, at den unge siger ja til en opgave, men enten glemmer det igen, har en dårlig dag eller at noget kom i vejen. Den risiko skal kunne rummes. Hvis ansvaret for aktiviteten ligger ved en mere fast frivillig, giver det plads til mindre stabilt engagement blandt andre frivillige. Og med tiden

vil det frivillige arbejde kunne give den sårbare eller udsatte unge en identitet og vedkommende kan blive en af de allermest stabile frivillige.

Opsummerende:

- Høje krav til unge i forhold til uddannelse, job og socialt liv rammer de sårbare og udsatte unge ekstra hårdt.
- Det generelle billede er, at det i højere grad er ressourcestærke personer med overskud, der udfører frivilligt arbejde.
- Sårbare og udsatte unge kender ofte ikke til frivillighed og foreninger eller hvordan de skal komme i gang.
- Sårbare og udsatte unge kan mangle selvtillid og selvværd og tvivle på, om de vil være velkomne i et nyt fællesskab.
- En mangfoldig gruppe af frivillige kan tilføje forskelligartede erfaringer og perspektiver med stor værdi for foreningen.
- Foreninger kan arbejde på at nedbryde barriererne for at sårbare og udsatte bliver frivillige.
- Episodisk engagement stiller færre krav og giver lettere rammer, hvilket gøre det lettere for sårbare og udsatte unge at blive frivillige.
- At spørge direkte, hjælpe den unge i gang, give konkrete opgaver, give plads til dårlige dage, at anerkende og give medindflydelse er nogle af de ting, der kan tiltrække og fastholde de unge.

Læs mere her:

Center for Frivilligt Socialt Arbejde (2019):
Videnstema #1 Frivillighed i forandring. Flere
frivillige engagerer sig i episodiske indsatser

https://frivillighed.dk/sites/frivillighed.dk/files/media/documents/videnstema_1_-_flere_frivillige_engageres_i_episodiske_indsatser_1.pdf

Udlændinge- og Integrationsministeriet (2019):
Medborgerskabsundersøgelsen 2019: Notat nr. 1:
Tillid og foreningsdeltagelse blandt nydanskere
og personer med dansk oprindelse

<https://integrationsbarometer.dk/tal-og-analyser/filer-tal-og-analyser/arkiv/Notat1.Tillidogforeninger.pdf>

Center for Boligsocial Udvikling (2019):
Frivillighed i udsatte boligområder - En rapport
om arbejdet med frivillige beboere i den
boligsociale indsats

<https://www.cfbu.dk/udgivelser/frivillighed-i-udsatte-boligomraader>

Center for Frivilligt Socialt Arbejde (2018): Tal
om unge og frivillighed. Tendensrapport om 16-
29 åriges frivillige arbejde

<https://frivillighed.dk/publikationer/tal-om-unge-og-frivillighed-tendensrapport-om-16-29-aariges-frivillige-arbejde>

Tuborgfondet (2018): Unges deltagelse i
civilsamfundets fællesskaber. Kortlægning af
eksisterende viden og tendenser

https://www.tuborgfondet.dk/wp-content/media/2018/06/Unges-deltagelse-i-civilsamfundet_Kortlaegning-Online-version_01062018.pdf

Center for Frivilligt Socialt Arbejde (2018):
Engagement behøver plads. Inspiration til
mindre foreninger, der vil engagere unge

https://frivillighed.dk/sites/frivillighed.dk/files/media/documents/publikationer/engagement_behoever_plads_download.pdf

SFI, Lars Benjaminsen, Stefan Bastholm
Andrade og Morten Holm Enemark (2017):
Fællesskabsmålingen. En undersøgelse af
Livsvilkår og Social Eksklusion i Danmark

<https://www.vive.dk/media/pure/6552/849339>

Center for Frivilligt Socialt Arbejde (2016):
Motiver den frie vilje. En antologi om
fastholdelse og rekruttering af frivillige

https://frivillighed.dk/sites/frivillighed.dk/files/media/documents/motiver_den_frie_vilje_-_webudgave.pdf

Ane Grubb, Aalborg Universitet (2016): Vi skal
bare hjælpe og spise chokoladekiks. En kvalitativ
undersøgelse af unge frivilliges deltagelse i en
ikke-medlemsbaseret, digitalt koordineret
organiseringssform af frivilligt socialt arbejde

<https://vbn.aau.dk/da/publications/vi-skal-bare-hj%C3%A6lpe-og-spise-chokoladekiks-en-kvalitativ-unders%C3%B8g>

Center for Frivilligt Socialt Arbejde (2013): Unge
M-Uligheder. En antologi om unge frivilliges
muligheder i en ulige ungdomskultur

https://frivillighed.dk/sites/frivillighed.dk/files/media/documents/unge_muligheder_-_uden omslag.pdf

Om gode opslag: <https://frivilligjob.dk/guide-til-gode-opslag-ny.html>